

JAARVERSLAG HANDHAVINGSCEL

2022

INHOUDSTAFEL

1.	SAMENVATTING.....	3
2.	WERKING.....	4
2.1	Doel.....	4
2.2	Wetgeving.....	5
2.3	Werking.....	7
2.4	Pilootproject.....	13
3.	DOSSIERS.....	14
3.1	Statistieken.....	14
3.2	Voorbeelden.....	21
4.	AANBEVELINGEN.....	24
5.	BLIK OP DE TOEKOMST.....	25

1. SAMENGEVAT

Veneco heeft sinds 2018 een intergemeentelijke handhavingscel die omgevingsmisdrijven aanpakt. Omgevingsmisdrijven omvatten zowel milieumisdrijven en misdrijven met betrekking tot ruimtelijke ordening. Alle ingestapte gemeentebesturen kiezen zelf voor welke dossiers zij een beroep doen op de handhavingscel. De handhavingscel beschikt over de nodige erkenningen om bijvoorbeeld terreinen te betreden, herstel te vorderen of bestuurlijke maatregelen te nemen.

De intergemeentelijke handhavingscel werkt nauw samen met de gemeentebesturen en -administraties. De klemtoon ligt op het wegnemen van de gevolgen van de misdrijven. Er is ondertussen een sterk netwerk opgebouwd met andere handhavers: de Vlaamse overheid, lokale toezichthouders, politie en het Openbaar Ministerie.

Negentien gemeenten rond Gent doen ondertussen een beroep op de intergemeentelijke handhavingscel. Ruim drie op vier van de handhavingsdossiers kosten minder dan een dag werk. De hoeveelheid werk per dossier hangt sterk af van hoe spontaan de schenders de gevolgen van hun misdrijven wegnemen.

Een aandachtspunt is het gelijk behandelen van gelijkaardige situaties. Een oplossing vinden we door enkel recente misdrijven aan te pakken binnen dezelfde 'ruimtelijke cluster'.

Afbeelding: in een ruimtelijke cluster kunnen zich zodanig veel gelijkaardige bouwmisdrijven voordoen, dat het een dilemma vormt of de nodige handhavingsmiddelen de moeite waard zijn ten opzichte van de schade aan de ruimtelijke ordening. Waar dit voor één dossier met klachten nog duidelijk kan zijn, vermindert die duidelijkheid naarmate het gelijkheidsbeginsel eist dat er meerdere adressen gelijkaardig behandeld worden. Hiernaast een voorbeeld van een cluster waar de gemeente ervoor koos om voor vijf adressen een handhavingstraject te doorlopen.

2. WERKING VAN DE INTERGEMEENTELIJKE HANDHAVINGSCCEL

2.1. DOEL

Het doel van de intergemeentelijke handhavingscel is gemeenten te ondersteunen bij het handhaven van hun omgeving. Dat gebeurt in vertrouwen, in samenwerking en met zichtbaar resultaat op het terrein.

Met omgeving bedoelen we de ruimtelijke ordening en het leefmilieu. Beiden worden meer en meer samen behandeld, zowel organisatorisch als wetgevend.

In vertrouwen:

De handhavingscel werkt in een directe relatie met en als verlengstuk van de gemeenten. Het gemeentebestuur behoudt het beleid. Het bestuur beslist hoeveel en wat er wordt gehandhaafd. De handhavingscel werkt adviserend en uitvoerend (zie paragraaf 2.3).

In samenwerking:

De handhavingscel werkt samen met en complementair aan de bestaande handhavingsactoren, zoals:

- omgevingsambtenaren van de gemeente;
- het Vlaamse niveau (departement Omgeving, OVAM, ANB, enz.);
- de lokale politie;
- het Openbaar Ministerie.

Met zichtbaar resultaat op het terrein:

De handhavingscel zoekt steeds naar een oplossing die een meerwaarde betekent voor de gemeenten: handhaven met een doel, niet als doel op zich.

Door handhavend op te treden versterkt een gemeente het vertrouwen van haar inwoners in hun gemeentebestuur.

2.2. WETGEVING

Het handhaven van de *ruimtelijke ordening* vinden we terug in titel VI van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) en in het handhavingsbesluit ruimtelijke ordening. Van oudsher is er de herstellvordering, waarin het herstel via de rechter afgedwongen wordt. Nu zijn er heel wat alternatieven: raad geven, aanmanen, staking bevelen, proces-verbaal opstellen, dwangsom opleggen, zelf herstellen op kosten van de schender en last-but-not-least minnelijk schikken.

Daartoe stelt het schepencollege twee nieuwe functies aan binnen haar eigen personeel of uit de intergemeentelijke handhavingscel:

- verbalisant ruimtelijke ordening;
- gemeentelijke, stedenbouwkundige inspecteur.

Het *leefmilieu* handhaven regelen titel XVI van het Decreet algemene bepalingen milieubeleid (DABM) en het milieuhandhavingsbesluit. Toezichthouders milieuhandhaving kunnen raad geven, aanmanen, bevelen, proces-verbaal opstellen, een dwangsom opleggen of zelf herstellen op kosten van de schender. Lokale toezichthouders milieuhandhaving zijn niet bevoegd voor de grootste bedrijven (art. 21-34 milieuhandhavingsbesluit).

Aanverwante regelgeving helpt het handhavingsdoel:

1. Regulariseren via een nieuwe aanvraag omgevingsvergunning (Omgevingsvergunningsdecreet);
2. Opleggen van een bijzondere voorwaarde in een bestaande milieu- of omgevingsvergunning (hoofdstuk 6 Omgevingsvergunningsdecreet);
3. Schorsen of opheffen bestaande milieu- of omgevingsvergunning (hoofdstuk 7 Omgevingsvergunningsdecreet);
4. Aangeven bij de Vlaamse Milieumaatschappij voor schorsingsprocedure erkenning boorfirma;
5. Aangeven bij OVAM voor heffing;
6. Aangeven bij OVAM voor schorsingsprocedure registratie afvalstoffeninzamelaar, -handelaar of -makelaar;
7. Opnemen van een perceel in de inventaris voor risicogronden;
8. Opnemen van een perceel als bouw misdrijf in het gemeentelijk vergunningenregister (art. 5.1.2 §1 9°-10° VCRO);
9. Sluiten van gebouwen (art. 134 ter-quinquies Nieuwe Gemeentewet);
10. Melden van onveilige gevolgen voor het openbaar domein bij lokale politie en/of

burgemeester (art. 135 § 2 Nieuwe Gemeentewet);

11. Melden van een plaag van ongedierte bij de gemeente (art. 135 § 2 Nieuwe Gemeentewet);
12. Onteigenen (Vlaamse Onteigeningsdecreet);
13. Inschakelen onafhankelijke, erkende bemiddelaar (deel VII Ger.W.);
14. Inschakelen brandweer of civiele bescherming;
15. Doorverwijzen naar een plaatsbezoek met een vrederechter (Ger.W.);
16. Doorverwijzen naar de verzoeningsprocedure op de rechtbank (art. 731-733 Ger.W.);
17. Benadeelde burgerlijke partij stellen bij de strafrechter (art. 1382 e.v. B.W.);
18. Dagvaarden voor de burgerlijke rechter (Ger.W.);
19. Aangeven bij Arbeidsinspectie (FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg);
20. Verzoek tot schrappen huisnummer bij de gemeente;
21. Aangeven bij Toerisme Vlaanderen (logiesdecreet);
22. Aangeven bij de Vlaamse Wooninspectie (Vlaamse Codex Wonen);
23. Aangeven domiciliefraude bij de lokale politie;
24. Aangeven bij de Vlaamse dienst Dierenwelzijn (Wet 14 augustus 1986 over de bescherming en het welzijn van dieren);
25. Inlichten Departement Landbouw en Visserij (diverse Europese subsidieregels);
26. Aangeven schendingen tegen de Wet 31 mei 2017 betreffende de verplichte verzekering van de tienjarige burgerlijke aansprakelijkheid van aannemers, architecten en andere dienstverleners in de bouwsector van werken in onroerende staat en tot wijziging van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, B.S. 9 juni 2017, 63.004.

2.3. WERKING

Elke gemeente kiest zelf

De intergemeentelijke handhavingscel maakt deel uit van Veneco, kostendelende vereniging van 21 steden en gemeenten rond Gent. Veneco factureert haar prestaties aan de opdrachtgevende gemeente, aan een kostendelend uurtarief.

Elke gemeente beslist zelf of zij de handhavingscel inschakelt, en in welke mate. In praktijk treden we vooral op naar aanleiding van meldingen bij de omgevingsdiensten van de gemeenten.

Prioriteiten

De regionale handhavingscel van Veneco werkt volgens een regionaal handhavingskader.¹ Doel is enerzijds om een duidelijk transparant handhavingskader te scheppen en anderzijds een werkinstrument aan te reiken aan alle betrokken handhavingspartners.

Uitgangspunt voor de vastgestelde regionale prioriteiten zijn overeenkomsten in het omgevingsbeleid van de gemeenten. Die overeenkomsten vinden we vooral in langetermijndoelen. We bundelen die in thema's:

- Kernversterking: leegstand, stallen van materialen en voertuigen, kwalitatief straatbeeld,...;
- Kwalitatieve verdichting: woonkwaliteit, niet naleving vergunningsvoorwaarden bij wooneenheden, wijziging aantal woonentiteiten,...;
- Behoud open ruimte: vertuining, zonevreemde constructies, ongewenste activiteiten in het openruimtegebied;

¹ Dit heet 'de gelijkheidstoets' van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering, een orgaan dat een herstellordering bij een bouw misdrijf positief moet adviseren vooraleer er gedagvaard kan worden voor de rechter.

² www.veneco.be/downloads

- Wonen en renoveren: werken zonder vergunning;
- Slim locatiebeleid: juiste vergunning voor de juiste activiteit;
- Groene en veerkrachtige ruimte: impactvolle verontreiniging, grondwater oppompen, verhardten terreinen, rooien van bomen,...

Naast het thema waartoe een misdrijf behoort, kan het extra prioriteit krijgen door de omstandigheden rond het misdrijf:

- De ernst van het omgevingsmisdrijf
- Het tegenwerken van de handhaving
- Het bijna verjaren van het misdrijf

Het handhaven met prioriteiten door de handhavingscel heeft enkel tot gevolg dat sommige dossiers een snellere doorlooptijd kennen dan niet-prioritaire dossiers. Ook in niet-prioritaire dossiers zetten we immers aan tot herstel eenmaal de gemeente deze dossiers heeft overgemaakt aan de handhavingscel.

Het jaar 2022 was het eerste jaar waarin we formeel werkten met het handhavingskader. In praktijk veranderde er weinig, omdat we al langer werken op dezelfde manier, nog voor we dat hebben neergeschreven in het kader.

Een aandachtspunt is het gelijk behandelen van gelijkaardige situaties. Er is een spanningsveld tussen:

- de gevoeligheid van inwoners voor dat gelijkheidsbeginsel: "Waarom ik, en mijn buur niet?!"
- de wens van gemeentebesturen om hun handhavingsmiddelen gericht in te zetten, en daarbij een onderscheid te maken naargelang er klachten zijn over misdrijven of niet.

De rechtspraak laat zo'n onderscheid echter niet toe. De Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering trekt hiervoor terecht aan de alarmbel.² Zij doet dit constructief en beschrijft in haar verslagboeken hoe gemeenten hiermee dienen om te gaan.³ Een oplossing vinden we door enkel recente misdrijven aan te pakken binnen dezelfde "ruimtelijke cluster".⁴ Dat zijn criteria die de gelijkheidstoets doorstaan.

Het regionale handhavingskader verwijst in dat opzicht dan ook terecht naar de algemene rechtsbeginselen die we moeten volgen, waaronder dit gelijkheidsbeginsel.

Capaciteit

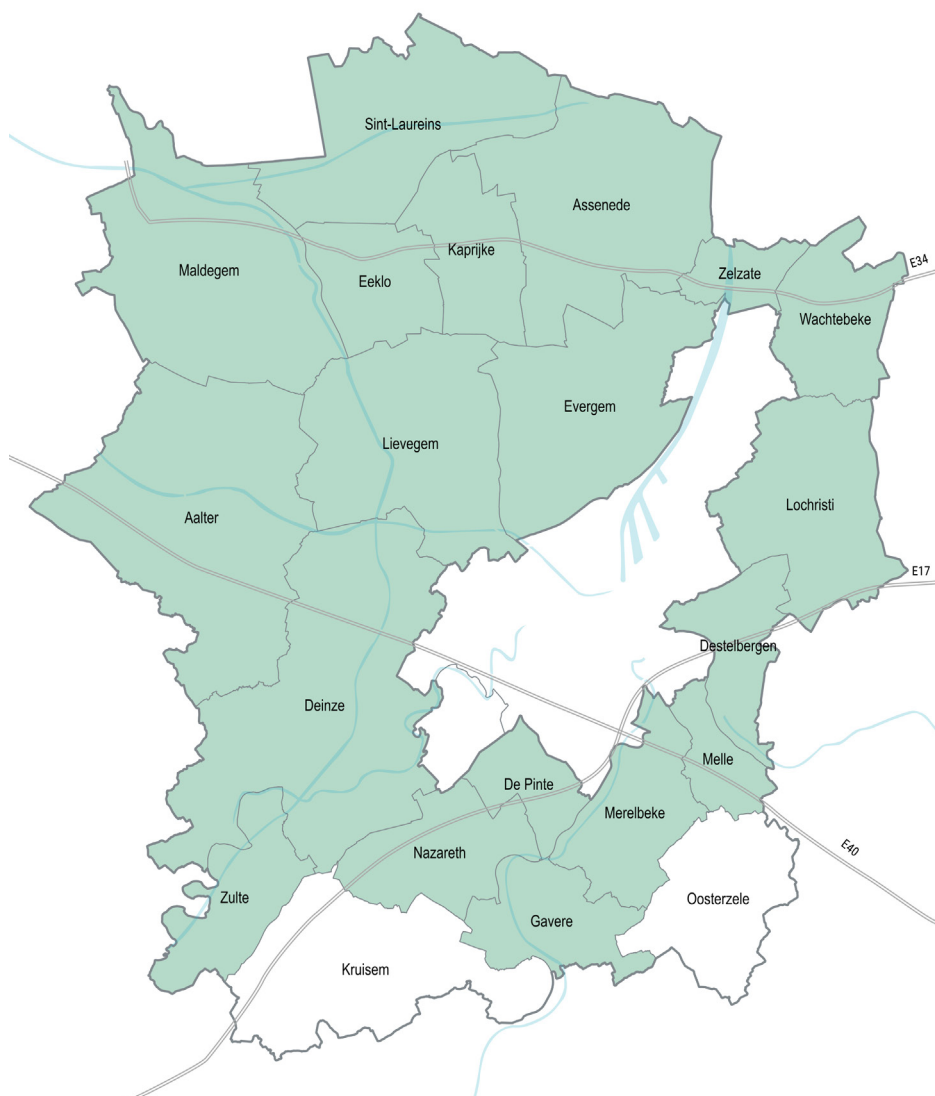
Inmiddels doen negentien gemeenten een beroep op de intergemeentelijke handhavingscel. Zo is de stad Eeklo ingestapt in september 2022. Ook de vraag van andere gemeenten bleef toenemen.

Midden 2022 werd een selectieprocedure opgestart voor een derde voltijdse equivalent niveau A. Zij werkt sinds 1 maart 2023 bij de intergemeentelijke handhavingscel.

² De Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering is een orgaan dat een herstellvordering bij een bouw misdrijf positief moet adviseren vooraleer er gedagvaard kan worden.

³ www.hogeraadvoordehandhavingsuitvoering.be/verslagboeken

⁴ Een ruimtelijke cluster is een gekend begrip uit de ruimtelijke ordening dat al langer vorm kreeg bij planningsinitiatieven en bij het beoordelen van omgevingsvergunningen, en waarover ondertussen voldoende duidelijkheid bestaat over wat ermee bedoeld wordt om praktisch hanteerbaar te zijn bij het handhaven.

Kaart: negentien gemeenten rond Gent zijn aangesloten bij de intergemeentelijke handhavingscel van Veneco (groen ingekleurd).

Samen met andere handhavers

Het handhaven gebeurt zelden alleen door de gemeente of de intergemeentelijke handhavingscel.

Lokale politie treedt vaak op bij:

- het ontvangen van meldingen;
- burenruzies;
- stakingsbevelen;
- verhoren.

Slechts in enkele politiezones is er een specialist wetgeving milieu en/of ruimtelijke ordening, die dan vaak deels ook andere taken opneemt. In andere politiezones vraagt de politie een gespecialiseerde omgevingsambtenaar om mee vaststellingen te doen. De ambtenaar maakt dan een verslag met de juiste wetgeving, dat de politie vervolgens toevoegt aan haar proces-verbaal.

Ook in gevaarlijke situaties wordt er samen ter plaatse gegaan.

De intergemeentelijke handhavingscel doet dan een beroep op bijstand van de politie, als de sterke arm der wet.

De politiezones beschikken over heel wat informatie die nuttig is voor de intergemeentelijke handhavingscel. Die informatie-uitwisseling is echter beperkt door het geheim van elk strafonderzoek en de privacy-wetgeving. In de praktijk vragen en krijgen we relatief eenvoudig de toestemming van het parket om informatie uit te wisselen.

Het parket van de procureur des Konings te Gent zorgt voor het opsporingsonderzoek. We wisselen informatie uit en maken herstellvorderingen. De procureur des Konings zorgt voor het verdere strafrechtelijke verloop. Er is geregeld overleg.

De Vlaamse overheid, Departement Omgeving, afdeling Handhaving, treedt op in plaats van de gemeente in ruimtelijk kwetsbaar gebied en bij een aantal andere prioriteiten.^{4 5} Ook andere instellingen op gewestelijk niveau treden op, telkens binnen hun eigen prioriteiten en bevoegdheden (bv. Agentschap Natuur en Bos, OVAM, de Vlaamse Wooninspectie). De intergemeentelijke handhavingscel geeft de relevante meldingen door aan die overheden, en vice versa.

⁴ omgeving.vlaanderen.be/nl/inspectie-en-handhaving/handhavingsbeleid

⁵ Op 4 mei 2023 publiceerde de Vlaamse Omgevingsinspectie haar nieuwe prioriteiten bij het handhaven van de ruimtelijke ordening

2.4. PILOOTPROJECT

Eind 2022 ontving Veneco subsidies voor een "Blauwgroen pilootproject handhaving – Handhaving als tool voor een klimaatrobuust landschap".

De regionale handhavingscel voert dat pilootproject uit samen met de gemeenten De Pinte, Destelbergen, Eeklo, Lievegem, Lochristi, Melle, Wachtebeke en Zelzate. We selecteren handhavingsdossiers ten voordele van biodiversiteit en tegen het verdrogen van onze ondergrond.⁷

Eind 2024 maken we een rapport met alles wat we daaruit leren, zodat de opgebouwde expertise gedeeld kan worden over alle Vlaamse gemeenten. Ook wisselen we systematisch ervaringen uit met andere gemeenten en regio's. Op die manier is het pilootproject een meerwaarde voor alle gemeenten.

⁷ <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/pilootprojecten-omgevingshandhaving>

3. DOSSIERS

3.1. STATISTIEKEN

Aantal controles

In 2022 voerden we in totaal 366 controles uit, waarvan:

- 329 met betrekking tot wetgeving ruimtelijke ordening;
- 37 met betrekking tot wetgeving milieu.

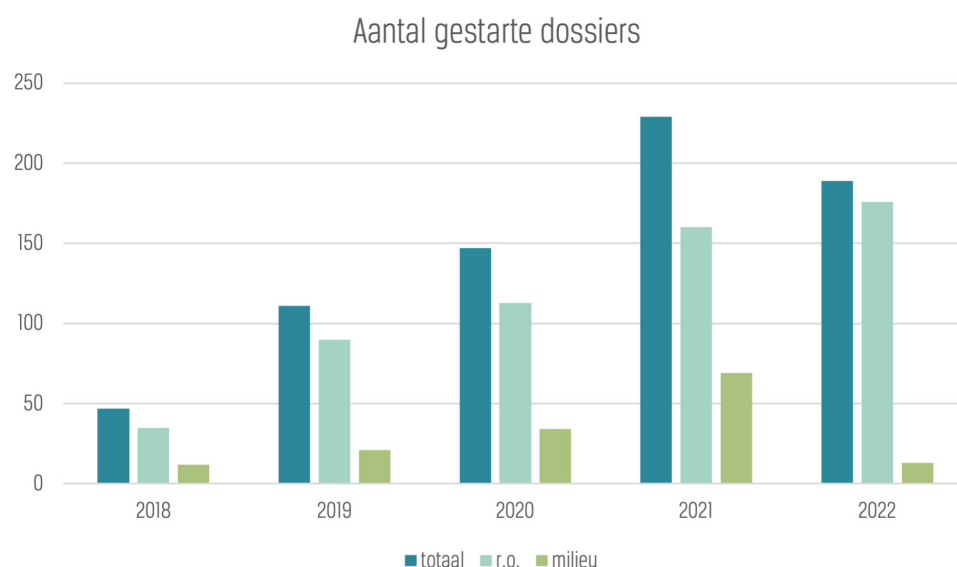
In 2021 waren dat nog 238 controles, waarvan:

- 177 met betrekking tot wetgeving ruimtelijke ordening;
- 61 met betrekking tot wetgeving milieu.

Voor ruimtelijke ordening vervult de handhavingscel duidelijk een nood die bestaat bij de gemeenten, nadat andere handhavers die rol minder en minder vervullen:

- De Vlaamse Omgevingsinspectie lijkt zich vooral te concentreren op natuurgebieden. Daarbuiten zijn de middelen beperkt in onze regio.
- Politiezones beschikken nog zelden over een specialist ruimtelijke ordening. Bovendien krijgen zulke specialisten ook heel wat andere taken.

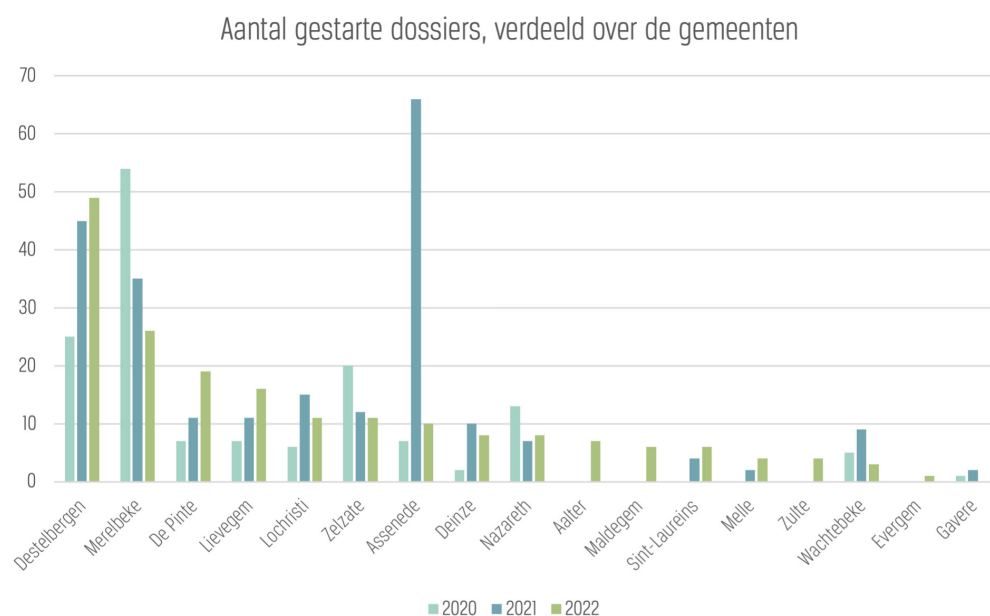
De gemeenten geven meer en meer dossiers door, zoals blijkt uit onderstaande grafiek.

Grafiek 1: Het aantal nieuwe dossiers dat de intergemeentelijke handhavingscel van Veneco elk jaar ontving voor stedenbouwkundige misdrijven (r.o.) en milieumisdrijven. De grijze staven geven de som van beiden weer. In 2022 startten we 189 nieuwe dossiers.

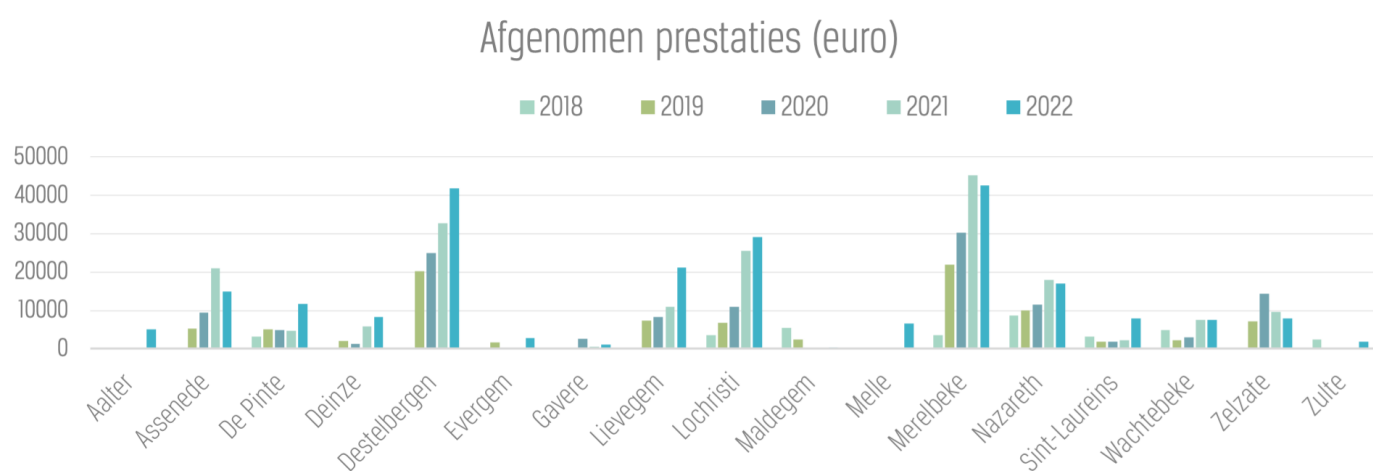
De grafiek toont dat het aantal nieuwe stedenbouwkundige handhavingsdossiers steeg en het aantal gestarte dossiers met milieumisdrijven daalde. Dat laatste heeft als oorzaak dat gemeenten geen rioleringsdossiers meer doorgaven om subsidies veilig te stellen van de Vlaamse Milieumaatschappij voor het scheiden van openbare riolen.

De grafiek hieronder geeft een beeld van de verdeling van het aantal gestarte dossiers over de gemeenten.

Grafiek 2: Het aantal handavingsdossiers dat elke gemeente in 2020, 2021 en 2022 doorgaf aan de inter-gemeentelijke handavingscel. De piek voor Assenede in 2021 waren rioleringsdossiers.

Onderstaande grafiek toont de verdeling van onze prestaties over de gemeenten.

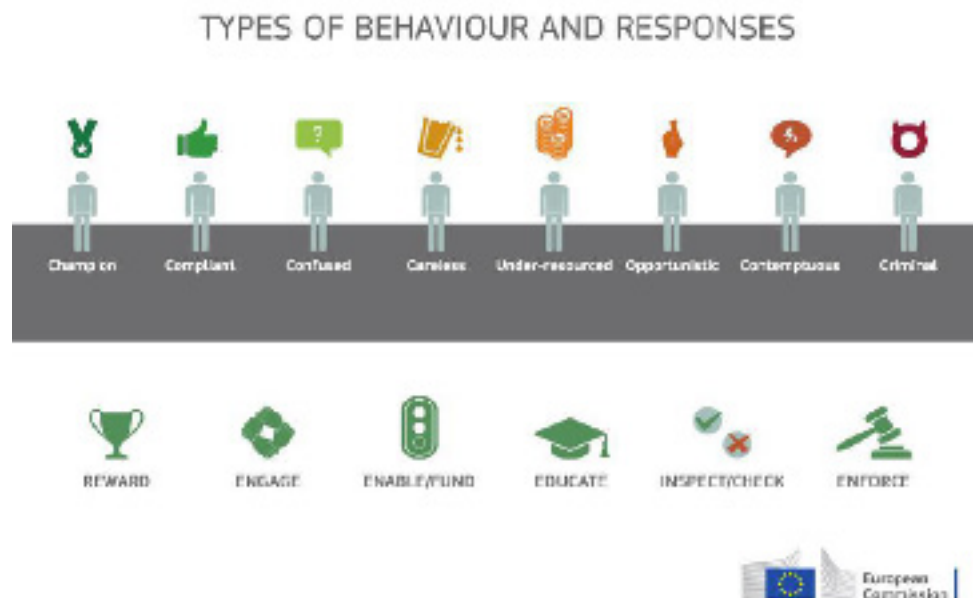
Grafiek 3: Het budget dat elke gemeente per jaar besteedde aan Veneco voor het handhaven sinds de start in 2018 (bouw- en milieumisdrijven samen).

Succes van de handhavingsinstrumenten

We gebruiken verschillende instrumenten om aan te zetten tot herstel.

Soms volstaat aanmanen, soms volgt na het aanmanen een proces-verbaal, enz.

Het succes van de handhavingsmiddelen blijft sterk afhankelijk van het gedrag van de schender. De Europese Commissie onderscheidt acht soorten gedrag, die elk een specifieke aanpak vergen.

Figuur: soorten gedrag en de beste aanpak bij het handhaven.

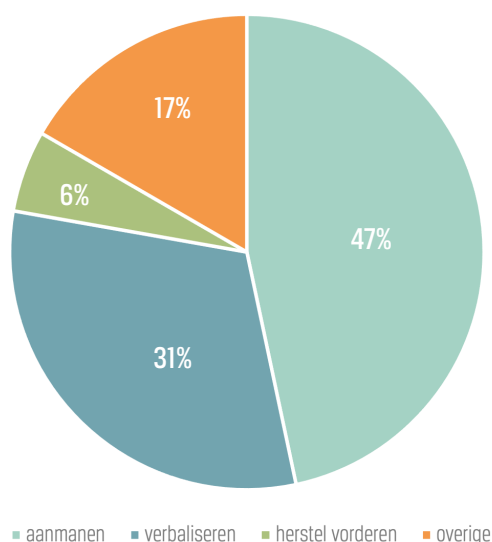
In praktijk komen de onwetenden en opportunisten het meest voor. Een typisch handhavingstraject gebruikt dan de volgende instrumenten:

- plaats bezoeken;
- inlichten;
- aanmanen;
- proces-verbaal opstellen;
- herstellvordering;
- dwangsom innen tot er is hersteld.

Daarbij worden de laatste stappen enkel gezet als de vorige niet leiden tot 'spontaan' herstel.

Bekijken we de dossiers waarin het handhaven tot een oplossing leidde, dan geeft onderstaande grafiek het aandeel weer van elk instrument dat als laatste werd gebruikt in ons handhavingstraject.

Succes van de handhavinginstrumenten

Grafiek 4: Het aandeel van het instrument dat we als laatste gebruikten in de opgeloste dossiers: aanmanen 47%, verbaliseren 31%, herstel vorderen 6% en alle andere instrumenten samen 17%.

De volgende instrumenten leidden het meest tot herstel:

- aanmanen (47 % van de dossiers waarin werd hersteld);
- verbaliseren (31 %);
- herstel vorderen (6%, enkel mogelijk voor misdrijven r.o.);
- overige (17 %, voor de som van informeren, raad geven, herstel vorderen, minnelijk schikken, stakingsbevel, bestuurlijke maatregel en innen van dwangsommen).

Dit ligt in de lijn met vorige jaren, zij het dat we iets vaker tot herstel kwamen na het verbaliseren (31 % in 2022 tgo. 26 % in 2021 en 28 % in 2020-2019, en niet pas na een herstellvordering. Mogelijks is dat te verklaren doordat we in de opstartperiode 2018 en 2019 heel wat 'moeilijke' dossiers ontvingen waar verbaliseren door de politie niet volstond om aan te zetten tot herstel.

Het is deels de verdienste van de politiediensten dat 31 % van de dossiers hersteld worden na het verbaliseren en vóór het vorderen van herstel. In die fase verhoren zij immers de betrokkenen, wat mee aanzet tot herstel.

Bovenstaande cijfers zijn hoopvol, aangezien de genoemde instrumenten ook in volgorde staan van hoeveel werk zij de overheid kosten (aanmaning = minste werk). Uitzondering is het stakingsbevel, dat minder werk kost dan een herstellvordering. Het leidde slechts af en toe tot herstel, zonder dat bijkomende instrumenten nodig waren. Toch blijft het stakingsbevel nuttig. Het heeft immers bijkomende voordelen:

- Het behoedt de schender voor hogere herstelkosten.
- Het handhaven is zichtbaar voor de omgeving: wederrechtelijke handeling wordt niet voortgezet.

Kosten van het handhaven

Hoeveel middelen er nodig zijn in een concreet dossier, hangt sterk af van hoe spontaan de schender meewerkt:

- In ongeveer 10% van de dossiers wordt minder dan één uur werk verricht. Soms volstaat één telefoontje.
- Bijna de helft van de dossiers kostte minder dan vier uur werk (45%). Heel wat mensen werken mee en brengen hun eigendom zonder meer in orde.
- Nog 33% van de dossiers kostte tussen vier uur en acht uur werk.
- De overige 22% van de dossiers neemt meer dan één dag werk in beslag. Vaak is men er zich niet bewust van dat het uitstellen van spontaan herstel leidt tot hogere boetes en het verbeuren van inkomsten die het gevolg zouden zijn van de illegale toestand. We experimenteren ermee om dit al van bij het aanmanen duidelijk te maken.

Dossiers van meer dan veertig uren werk zijn uitzonderlijk. Zo werd in het grootste dossier 58,75 uur besteed. Dergelijk dossier trekt het gemiddelde omhoog naar 7 uur werk per dossier, terwijl de mediaan slechts **4,375 uur werk per dossier** is.

Die gemiddelde waarden zijn per dossier een uur minder werk dan de vorige jaren (!) Gemeenten gaven meer 'kleine' dossiers door, wat het verschil kan verklaren (45 % kostte minder dan vier uur werk in 2022, terwijl dat in 2021 nog 32 % was).

3.2. VOORBEELDEN ⁷

Een vaak voorkomende situatie is een bijgebouw, dat allerlei vormen kan aannemen, van bescheiden tuinhuisje tegen de perceelsgrens tot een volwaardig poolhouse in landschappelijk waardevol gebied. In onderstaand voorbeeld ziet u een tuinhuis en bij de buur een container, waar een ruimtelijk uitvoeringsplan beiden verbiedt. Een informerende brief vanuit de gemeente leidde tot resultaat bij de ene buur. Aangetekend aanmanen bij de tweede buur vanuit de intergemeentelijke handhavingscel zorgde voor de toestand die u hieronder op de tweede foto ziet.

Foto: zicht van op straat, vóór herstel. U ziet een zwarte opslagcontainer centraal op de foto. Rechts ziet u een tuinhuis in ongeveer dezelfde kleur bij de buur.

⁷ De teksten in de voorbeelden zijn niet bedoeld als juridische stellingname. Ze werden aangepast om de leesbaarheid te verhogen, en om de lezer een idee te geven over hoe de intergemeentelijk handhavingscel werkt, ook in andere, soortgelijke dossiers. Men kan hierboven bijgevolg geen standpunten lezen over de werkelijke, concrete dossiers waarop de voorbeelden gebaseerd zijn.

Foto: zicht van op straat, na herstel: de container en het tuinhuis zijn weggehaald.
Beide betrokkenen hebben zich een boete bespaard.

Deze voorbeelden hebben de gemeente weinig middelen gekost, omdat beide burens zich relatief vlot in regel stelden.

In sommige voorbeelden valt het niet te verbazen dat burens zich zorgen maken. Als tweede voorbeeld ziet u hieronder de betonnen muren van een mestvaalt, geplaatst zonder omgevingsvergunning. Waar mest opgeslagen wordt, riskeert men een vliegenplaag. De afstand tot de burens is dan erg relevant. Hier kwam er herstel nadat we onze herstellvordering voorlegden aan de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering. We zien wel vaker dat louter haar tussenkomst ervoor zorgt dat mensen zich in regel stellen (zie ook de herstellvordering in het "Succes van de handhavingsinstrumenten" hierboven).

Foto: buren krijgen plots zicht op een betonnen muur, die dan op de koop toe nog zou dienen als mestvaalt.

Foto: U herkent het tuinhuis op de vorige foto. Betrokkenen zoeken een andere oplossing voor de mest van hun paarden.

4. AANBEVELINGEN

De intergemeentelijke handhavingscel heeft twee grote voordelen voor gemeenten:

1. Ze is erg gespecialiseerd. Onze stafmedewerkers handhaven spitsen zich volledig toe op het aanpakken van omgevingsmisdrijven, terwijl gemeente- en politie-ambtenaren nog heel wat andere taken verrichten.
2. Ze heeft een ander gezicht dan de gemeente, wat helpt om schenders te overtuigen en melders gerust te stellen.

We stellen vast dat het handhaven in heel wat gemeenten ondertussen vlotter loopt dan vòòr wij startten in 2018. Meldingen worden ernstig genomen en er ontstaat langzaam een zekere werkwijze in het selecteren van dossiers. Het regionaal handhavingskader is in die zin een handig werkinstrument.

Volgende twee aanbevelingen worden ook meegegeven met het oog op het efficiënt en effectief blijven behandelen van omgevingsmisdrijven:

A. Voorzie een budget om misdrijven te voorkomen.

Het handhaven is niet gratis. En toch zijn er heel wat dossiers waarin het misdrijf zich liet voorspellen: een geweigerde omgevingsvergunning, opgelegde voorwaarden, zichtbare gelijkaardige misdrijven in de omgeving. Het verdient de aanbeveling om een beperkt deel van het budget te besteden aan het controleren van die gevallen, nog vòòr er klachten worden ontvangen. Door het voorkomen van misdrijven worden middelen bespaard voor zowel de gemeenten als handhavingspartners.

B. Stel bemiddelen voor.

Een misdrijf hindert de omgeving? Dat creëert spanningen. Het aanzetten tot herstel is een eerste stap in het wegnemen van de spanningen. Bemiddelen verbetert bijkomend de sfeer in de buurt. Voorwaarde van succes is wel dat betrokkenen vrijwillig deelnemen. Voorzie een manier om dat deelnemen te bevorderen, bijvoorbeeld door: ⁸

- de eerste uren bemiddelen te betalen als gemeente,
- het oprichten van een intergemeentelijke bemiddelingsdienst, zoals die bestaat in de meeste regio's en nog ontbreekt in onze regio.

⁸ Nuttig om weten:

- In andere regio's en in grote steden wordt het bemiddelen tussen burens gratis aangeboden door de overheden. Er zijn voldoende erkende bemiddelaars in onze regio, zij het dat die momenteel vooral optreden in familiale geschillen.

5. BLIK OP DE TOEKOMST

In 2023 neemt Veneco deel aan een **pilootproject** rond handhaven van de Vlaamse overheid, samen met gemeenten De Pinte, Destelbergen, Eeklo, Lievegem, Lochristi, Melle, Wachtebeke en Zelzate. We zetten daarin bijkomend handhaven in ten voordele van biodiversiteit en tegen het verdrogen van onze ondergrond.⁹

De capaciteit hiervoor vinden we door het **aanwerven** van een derde stafmedewerker handhaving.

Met een blik op de toekomst bouwt de intergemeentelijke handhavingscel aan een betrouwbare overheid.

⁹ <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/pilootprojecten-omgevingshandhaving>

